

УДК 331.5
JEL: J21; J22; J23
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-6-58-63>

РИНОК ПРАЦІ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

©2022 РИБАЛКО-РАК Л. А., ГУСАКОВСЬКА Т. О., КУЖЕЛЬ Н. Л.

УДК 331.5
JEL: J21; J22; J23

Рибалко-Рак Л. А., Гусаковська Т. О., Кужель Н. Л. Ринок праці України в сучасних умовах: проблеми та напрями їх вирішення

Метою статті є виявлення проблем на ринку праці України у складних умовах сьогодення, знаходження ефективних напрямів їх вирішення й умов оптимізації попиту та пропозиції робочої сили. Для вирішення поставлених завдань було використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, такі як: узагальнення, аналіз і синтез, порівняння та систематизація, спостереження. У статті розглянуто чинники, які впливали на виникнення диспропорції на ринку праці до війни, та розширено перелік факторів за рахунок тих, що додалися до зазначених після початку повномасштабного вторгнення РФ і негативно впливають на ринок праці України. Перераховано низку функцій, які ринок праці виконує під час становлення та функціонування. Визначено проблеми, які виникли в ситуації з роботою та стажуванням у населення України з моменту повномасштабної війни. Розглянуто труднощі, з якими зіткнулися респонденти під час пошуку нової роботи; зазначено пріоритетність дій для можливості подальшого працевлаштування. Вказано на нерівномірні показники попиту та пропозиції вакансій на ринку праці. Проаналізовано показники діяльності Державної служби зайнятості після початку війни та проведено порівняння з показниками минулого періоду. У статті обґрунтовано важливість швидкої реакції держави, роботодавців і населення на неконтрольовані фактори зовнішнього середовища. Запропоновано напрями вирішення проблем для скорочення рівня безробіття, досягнення балансу між попитом і пропозицією вакансій, налагодження системи працевлаштування.

Ключові слова: ринок праці, вакансія, зайнятість населення, міграція, навички, рівень безробіття.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 8.

Рибалко-Рак Леся Андріївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Ковалія, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: rybalko2004@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2269-9209>

Гусаковська Тетяна Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Ковалія, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: tatgus@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9094-3613>

Researcher ID: <https://publons.com/wos-op/researcher/1805443/tetiana-husakovska/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217156315>

Кужель Наталія Леонідівна – асистент кафедри менеджменту, Полтавський університет економіки і торгівлі (вул. Ковалія, 3, Полтава, 36014, Україна)

E-mail: natochka5555@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9093-1188>

UDC 331.5
JEL: J21; J22; J23

Rybalko-Rak L. A., Husakovska T. O., Kuzhel N. L. The Labor Market of Ukraine in Modern Conditions: The Problems and Ways to Solve Them

The purpose of the article is to identify problems in the labor market of Ukraine in the difficult conditions of today, to find effective directions for their solution and conditions for optimizing the supply and demand of labor. To solve the set tasks, general scientific and special research methods were used, i. e.: generalization, analysis and synthesis, comparison and systematization, observation. The article considers the factors that influenced the emergence of disproportions in the labor market before the war, and expands the list of factors due to those added to the indicated ones after the onset of the full-scale invasion of the Russian Federation and negatively affect the labor market of Ukraine. A number of functions that the labor market performs during its formation and functioning are listed. The problems that have arisen in the situation with work and internship among the population of Ukraine since the onset of the full-scale war have been identified. The difficulties faced by the respondents when looking for a new job are considered; the priority of actions for the possibility of further employment is specified. Uneven indicators of demand and supply of vacancies in the labor market are indicated. The performance indicators of the State Employment Service after the onset of the war are analyzed and compared with the indicators of the previous period. The article substantiates the importance of a quick reaction on the part of the State, employers and the population to uncontrolled environmental factors. Directions for solving problems to reduce unemployment, achieve a balance between demand and supply of vacancies, and adjust the employment system are proposed.

Keywords: labor market, vacancy, employment of population, migration, skills, unemployment rate.

Fig.: 2. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 8.

Rybalko-Rak Lesia A. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Poltava University of Economics and Trade (3 Kovalia Str., Poltava, 36014, Ukraine)

E-mail: rybalko2004@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2269-9209>

Husakovska Tetiana O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Poltava University of Economics and Trade (3 Kovalia Str., Poltava, 36014, Ukraine)

E-mail: tatgus@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9094-3613>

Researcher ID: <https://publons.com/wos-op/researcher/1805443/tetiana-husakovska/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217156315>

Kuzhel Nataliia L. – Assistant of the Department of Management, Poltava University of Economics and Trade (3 Kovalia Str., Poltava, 36014, Ukraine)

E-mail: natochka5555@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9093-1188>

Протягом останніх років Україна знаходиться в складних умовах економічних і політичних перетворень, у постійній стадії реформ і змін. На сьогодні війна вносить свої корективи у розвиток країни, наносить величезні збитки економіці, руйнуючи її ключові галузі, зокрема промисловість, наслідком чого є швидкі зміни на ринку праці, які відслідковуються через втрату робочих місць, перевищення попиту вакансій над пропозицією, падіння рівня заробітної плати, вимушені відпустки за власний рахунок тощо.

Починаючи із середини березня 2022 р., майже через місяць після початку повномасштабної війни в Україні, бізнес частково починає відновлювати свою діяльність на територіях, де відсутні бойові дії. Це дає можливість зберегти робочі місця, не втратити фахівців і підтримувати життєдіяльність економіки країни. Проте більшість роботодавців опиняються у скрутному становищі через певні неконтрольовані фактори зовнішнього середовища та не мають можливості працювати в довоєнному темпі та на відповідному якісно-кількісному рівні. Велика частина територій держави розташована у прифронтових зонах і на окупованих територіях – зокрема, це промислово розвинений схід України.

Дослідженню питань щодо формування ринку праці та загострення проблем розвитку трудового потенціалу країни присвячено багато наукових робіт вітчизняних учених, серед яких Т. Балановська, С. Бандура, В. Васильченко, В. Галицький, С. Герчанівська, В. Кифяк, С. Легомінова, А. Маршалл, Ю. Маршавін, М. Наумова, Л. Осіпова, Т. Стойчик та інші. Однак стрімкі зміни в зовнішньому середовищі останніх років, що пов'язані з пандемією COVID-19 та війною на території України, вимагають формування сучасних підходів до управління ринком праці та постійної уваги до дослідження цього питання.

Метою дослідження є виявлення проблем на ринку праці України у складних умовах сьогодення, знаходження ефективних напрямів їх вирішення та умов оптимізації попиту та пропозиції робочої сили.

Поняття «ринку праці» розглядалося науковцями різних галузей знань у багатьох проєкціях, під різним кутом зору, тому існує багато різноманітних визначень і тлумачень, які доповнюють один одного.

Ринок праці – це складна, динамічна система суспільних, економічних, правових відносин щодо попиту та пропозиції робочої сили та форм і методів узгодження інтересів його ринкових суб'єктів [1].

Ринок праці – це особливий ринок, на якому відбувається продаж послуг праці як специфічного товару, що дозволяє найманому працівнику на умовах договору (контракту) виконати певний обсяг роботи (трудова послуга) певної якості впродовж необхідного часу, отримуючи дохід [7].

Відповідно до Закону України «Про зайнятість населення» від 5 липня 2012 р. ринок праці визначається як система правових, соціально-трудова,

економічних та організаційних відносин, що виникають між особами, які шукають роботу, працівниками, професійними спілками, роботодавцями та їх організаціями, органами державної влади у сфері задоволення потреби працівників у зайнятості, а роботодавців – у найманні працівників відповідно до законодавства [4].

Ринок праці поділяється на два сегменти: зайняте та незайняте населення, які відрізняються специфікою економічної поведінки, соціальним статусом, рівнем і стабільністю доходів, конкурентоспроможністю та захищеністю ринку праці [5].

Кількість постійного населення України, за даними Державної служби статистики України, станом на 1 лютого 2022 р. становила 40,97 млн осіб.

За останніми опублікованими даними, кількість зайнятого населення в середньому за 2021 р., порівняно з 2020 р., скоротилася на 305 тис. осіб і становила 15,6 млн осіб. Рівень зайнятості населення скоротився з 56,2% до 55,7%.

Кількість безробітного населення (за методологією МОП) у 2021 р. зросла на 37 тис. осіб і становила 1,7 млн осіб. Рівень безробіття населення (за методологією МОП) зріс з 9,5% до 9,9% робочої сили [2] (табл. 1).

За даними аналітичної та статистичної інформації (див. табл. 1), послугами Державної служби зайнятості станом на 1 червня 2022 р. скористалися 357,6 тис. осіб, що на 745,3 тис. осіб менше, ніж у відповідному періоді минулого року. Мали статус безробітного 311,0 тис. осіб, що на 67,9 тис. осіб (18%) менше, ніж на відповідну дату минулого року.

Отримували допомогу по безробіттю майже 265 тис. осіб, що на 17,6% менше, ніж на 1 червня 2021 р.

Кількість вакансій, зареєстрованих в Державній службі зайнятості станом на 1 червня 2022 р., становить 25,3 тис. од. Цей показник нижчий на 63%, ніж на відповідну дату минулого року (69,0 тис. од.). Середня заробітна плата у вакансіях, які містяться в базі даних Державної служби зайнятості на цей самий період, становила понад 9 тис. грн.

Зокрема, серед видів економічної діяльності найвищою заробітна плата була в закладах охорони здоров'я (11,1 тис. грн), у сфері постачання електроенергії, газу (10,8 тис. грн), у фінансовій і страховій діяльності (10,6 тис. грн), у сфері інформації та телекомунікацій (10,4 тис. грн), у добувній промисловості та розробленні кар'єрів (10,4 тис. грн), у сфері водопостачання; каналізації, поводження з відходами (10,3 тис. грн).

Крім того, з початку березня 5,9 тис. безробітних припинили реєстрацію у зв'язку з призовом на військову службу.

Проте, незважаючи на скорочення кількості вакансій, у деяких регіонах країни середня тривалість пошуку роботи безробітними скоротилася з 115 до

Показники діяльності Державної служби зайнятості станом на 1 червня 2021–2022 рр.

№ з/п	Показник	На 1 червня 2021 р.	На 1 червня 2022 р.
1	Усього отримували послуги, тис. осіб	1102,9	357,6
2	Мали статус безробітного, тис. осіб	378,9	311
3	Отримували допомогу по безробіттю, тис. осіб	322,7	264,9
4	Кількість вакансій по формі З-ПН, тис. од.	69,0	25,3
5	Середній розмір заробітної плати у вакансіях, грн	8 190	9 057
6	Кількість безробітних на одну вакансію	5	12

Джерело: складено на основі [2].

94 днів. Цей показник скоротився в усіх регіонах, але найбільш суттєво в Чернівецькій (зі 145 до 96 днів), Закарпатській (зі 124 до 78 днів), Волинській (зі 130 до 90 днів), Львівській (зі 116 до 78 днів), Дніпропетровській (зі 121 до 83 днів) областях [3].

За видами економічної діяльності, протягом січня – травня 2022 р. найбільше безробітних громадян працевлаштовано:

- ✦ у сільському господарстві (38%);
- ✦ у переробній промисловості (14%);
- ✦ у сфері торгівлі (12%);
- ✦ у державному управлінні та обороні (10%).

За сприяння центрів зайнятості в січні – травні 2022 р. (табл. 2) надано допомогу в отриманні роботи 129,0 тис. осіб, у тому числі 108,9 тис. серед зареєстрованих безробітних, з них 1,5 тис. осіб влаштовано на нові робочі місця з компенсацією роботодавцям єдиного внеску. Також 25,0 тис. безробітних проходили професійне навчання, що на 23,8 тис. осіб менше, ніж у відповідний період минулого року. Отримували допомогу по безробіттю 523 тис. осіб. Цей показник нижчий по відношенню до даних минулого року майже на 28%.

Цілоком логічним є висновок, що скорочення кількості зареєстрованих безробітних, порівняно з минулими роками, відбулося більшою мірою через виїзд великої кількості працездатного населення за кордон у зв'язку з війною на території України; через припинення реєстрації частини безробітних у зв'язку з призовом на військову службу; че-

рез тимчасове зменшення підконтрольної території України та через неможливість деякими службами зайнятості реєструвати і вчасно передавати показники.

Деякі підприємці, чий бізнес знаходився в небезпечних зонах, за можливості перемістили свої потужності в більш безпечні міста, чимало великих підприємств залишилися або на окупованих територіях, або в прифронтових містах.

Українські компанії в умовах війни намагаються утримати та підтримати діючих працівників. Проте через певні обставини новим працівникам пропонують зарплати нижчі, ніж це було до війни.

До чинників, які впливали на виникнення диспропорції на ринку праці до війни, науковці відносять:

- ✦ демографічні (рівень народжуваності, смертності, тривалості життя тощо); низький рівень заробітної плати, що спонукає до масової міграції найактивнішої кваліфікованої робочої сили за кордон;
- ✦ недосконалість податкової політики щодо стимулювання попиту на робочу силу; неефективність заходів держави щодо сприяння малому та середньому бізнесу при створенні ним нових робочих місць;
- ✦ відсутність дієвої системи залучення інвестицій для модернізації галузей реальної економіки з умовою збереження робочих місць;
- ✦ недосконалість пенсійної системи тощо [8].

Вважаємо, що перелік факторів можна розширити за рахунок тих, що додалися до зазначених вище після початку війни та негативно впливають на ринок праці на території України, а саме:

Таблиця 2

Показники діяльності Державної служби зайнятості в січні – травні 2021–2022 рр.

№ з/п	Показник	Січень – травень 2021 р.	Січень – травень 2022 р.
1	Мали статус безробітного, тис. осіб	805,5	579,9
2	Працевлаштовані зареєстровані безробітні, тис. осіб	193,1	108,9
3	Проходили професійне навчання, тис. осіб	48,8	25,0
4	Отримували допомогу по безробіттю, тис. осіб	726,2	523,0

Джерело: складено на основі [3].

- ✦ розміщення великих промислових підприємств і частини бізнесу в прифронтових містах або на окупованих територіях;
- ✦ скорочення попиту на певні види товару;
- ✦ втрата актуальності певних видів професій;
- ✦ скорочення кількості населення в країні через війну;
- ✦ виїзд фахівців за кордон;
- ✦ руйнування частини територій ворожими ракетами;
- ✦ знищення стратегічних об'єктів країни;
- ✦ залежність певних видів діяльності від підприємств, що знаходяться на проблемних територіях;
- ✦ пов'язання виробничими ланцюгами підприємств, які працюють з тими, що не мають можливості працювати через певні проблеми.

Ринок праці під час становлення та функціонування виконує низку функцій:

- ✦ *ціноутворювальну* (формування оптимальної ціни за заданого попиту та пропозиції робочої сили певного обсягу та якості);
- ✦ *соціальну* (зважаючи на пріоритетність людського капіталу в суспільному виробництві ринок праці дає змогу досягти оптимального рівня доходів громадян і відтворення робочої сили);
- ✦ *економічну* (передбачає оптимальне залучення, розподіл, перерозподіл, використання робочої сили та регулювання цих процесів);
- ✦ *інформаційну* (збір і поширення достовірної інформації про наявність вакантних робочих місць, пропозицію робочої сили, рівень зайнятості та безробіття, сформовану ціну робочої сили тощо);
- ✦ *стимульовальну* (пошук стимулів до високоінтенсивної праці, підвищення рівня кваліфікації працівників, активізації конкуренції між працівниками за вигідніші робочі місця, а між роботодавцями – за якіснішу робочу силу та вигідніші умови її придбання);
- ✦ *регульвну* (досягнення рівноваги між попитом і пропозицією робочої сили ринковими методами, а також за допомогою додаткового державного регулювання);
- ✦ *посередницьку* (налагодження взаємозв'язків роботодавців і найманих працівників з приводу купівлі-продажу робочої сили та задоволення власних потреб);
- ✦ *відтворювальну* (регулювання ринку праці відповідно до закону вартості, встановлення витрат праці на відтворення робочої сили та її суспільної корисності);
- ✦ *оздоровчу* (ринок праці стимулює працівників підвищувати якість своєї робочої сили, оскільки тільки так можна здобути перевагу в конкурентній боротьбі за кращі робочі місця).

Усі функції ринку праці знаходяться в тісному взаємозв'язку та взаємозалежності й передбачають всі аспекти функціонування ринку праці [1].

Українська HR бренд-агенція UGEN, яка допомагає студентам і випускникам у працевлаштуванні, а компаніям – у пошуках нових спеціалізованих кадрів і працює в Україні вже 6 років, провела дослідження щодо змін у житті та ситуації з працевлаштуванням українців, у якому взяли участь 1003 респонденти різного віку, досвіду роботи та спеціальностей [6].

За даними агенції UGEN, серед опитаних 51% студентів бакалаврату, 10% студентів магістратури, 4% – випускники коледжів або абітурієнти, 35% – випускники до 2022 р.

Зазначено, що 52,34% займаються за спеціальностями: суспільні науки (бізнес, право, економіка, менеджмент, соціологія тощо), 12,56% – технічні науки (інженерія, металургія, машинобудування тощо), 11,17% – точні науки (кібернетика, математика, інформатика тощо), 13,06% – гуманітарні науки (історія, філософія, тощо), 10,87% – інші.

Без досвіду роботи 25,82% опитаних, з досвідом більше ніж 3 роки – 22,53%.

Після початку повномасштабної війни 60,12% респондентів залишилися вдома, 14,16% виїхали за кордон, усі інші або знаходяться в більш безпечному місці на території України, або вже повернулися на попереднє місце проживання. Серед усіх опитаних 26,52% втратили роботу, 29,81% продовжили працювати, 29,31% не працювали до того, 49,25% вивчають новий матеріал і розвивають нові навички для отримання іншої роботи.

За результатами опитування агенції UGEN зрозуміло, що майже половина опитаних (49,25%) планує отримати нову роботу та розвиває необхідні для цього навички (рис. 1).

Найбільші проблеми, з якими респонденти зіткнулися під час пошуку нової роботи, – мала кількість або відсутність бажаних вакансій (57,33%), недостатній рівень володіння англійською (або іншою) мовою (38,58%), недостатній рівень компетенцій (36,09%) (рис. 2).

За даними кадрового порталу grc.ua, який провів дослідження аналізу бази вакансій і резюме у квітні – травні 2022 р., найскладніше зараз знайти роботу таким категоріям:

- ✦ юристам;
- ✦ страховикам;
- ✦ працівникам сфери обслуговування;
- ✦ охоронцям;
- ✦ педагогам;
- ✦ ученим.

Найбільше вакансій, за даними порталу, відкрито для фахівців з продажу, а також у сфері:

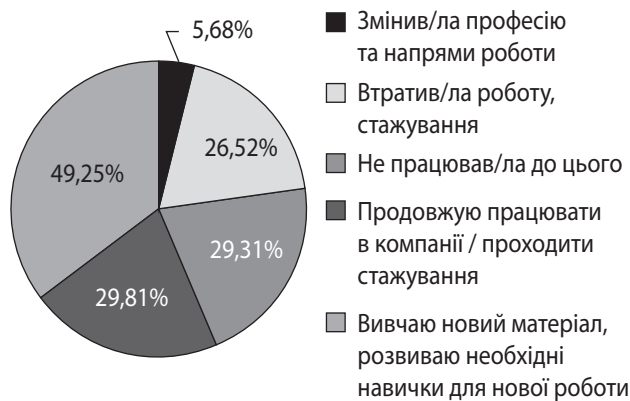

Рис. 1. Зміна в респондентів ситуації з роботою/стажуванням з моменту повномасштабної війни [6]

Рис. 2. Труднощі, з якими зіткнулися респонденти під час пошуку нової роботи [6]

- ✦ IT, Інтернету, телекому;
- ✦ транспорту та логістики;
- ✦ будівництва;
- ✦ медицини та фармацевтики.

Найчастіше шукають працівників у містах-мільйонниках, таких як Київ, Львів, Дніпро, однак і рівень конкуренції там є набагато вищим.

Найскладніше на сьогодні отримати роботу студентам, випускникам вишів та фахівцям без досвіду, оскільки кількість вакансій скоротилася, а спеціалісти, які втратили роботу через війну або мають статус внутрішньо переміщеної особи, отримують більше шансів влаштуватися на вакантне місце, адже роботодавець має змогу отримати компенсацію за кожного такого офіційно оформленого працівника.

Відповідно до роз'яснення для роботодавців на урядовому порталі «Компенсацію витрат надають у розмірі 6500 грн щомісяця за кожну працевлаштовану особу, за яку роботодавець сплачує ЄСВ, на період воєнного часу та протягом 30 календарних днів після його скасування або припинення. Водночас загальна тривалість надання компенсації витрат не може перевищувати двох місяців з дня працевлаштування особи».

ВИСНОВКИ

Отже, аналізуючи результати дослідження, можна зробити висновок, що швидка зміна факторів зовнішнього середовища як на території України, так і у світі загалом, пов'язана з пандемією COVID-19 та війною, негативно впливає на ринок праці та потребує швидкої реакції населення, роботодавців та уряду країни.

Для скорочення рівня безробіття, досягнення балансу між попитом і пропозицією вакансій, налагодження системи працевлаштування фахівців можна запропонувати такі напрями вирішення проблем.

1. Розробити механізм відновлення та підтримки бізнесу, який опинився на прифронтових територіях та в містах ведення бойових дій, а також підприємствам, які перенесли свої потужності з тимчасово окупованих територій і продовжують працювати.
2. Сприяти відновленню знищених і надавати підтримку в розвитку новим підприємствам, що дасть можливість створити нові робочі місця.
3. Забезпечити працевлаштування молоді та випускників ЗВО з метою подальшого набуття досвіду й утримання інтелектуального потенціалу в країні.

4. Стимулювати роботодавців провідних висококваліфікованих фахівців.
5. Створити єдину базу вакансій для розуміння дефіциту кадрів.
6. Надати можливість навчання та перепідготовки кадрам, що втратили на сьогодні актуальність.
7. Підтримати ініціативу бажаючих віддалено навчатися та працювати, з перспективою повернення на робочі місця після стабілізації ситуації в країні. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Герчанівська С. В., Петренко Н. І., Качмар О. В. Сутність і характеристика основних понять ринку праці в соціально-економічній системі. *Агросвіт*. 2021. № 7–8. С. 53–59. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.7-8.53
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Аналітична та статистична інформація / Державний центр зайнятості України. URL: <https://www.dcz.gov.ua/analitics/68>
4. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. № 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
5. Москаленко К. С., Запорожець Ю. В. Стан ринку праці України. *Молодий вчений*. 2018. № 5. С. 730–734. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/5/169.pdf>
6. Результати дослідження компанії UGEN, представлені під час IN THE UGEN BRAND DAY. URL: <http://www.ugen.agency>
7. Семикіна М. В. Регулювання конкурентоспроможності у сфері праці. Кіровоград : Мавік, 2004. 146 с.
8. Стойчик Т. Формування сучасного ринку праці: аналіз попиту і пропозиції робочої сили. *Професійна педагогіка*. 2018. № 17. С. 101–105. DOI: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.17.101-105>

REFERENCES

- “Analitichna ta statystychna informatsiia” [Analytical and Statistical Information]. Derzhavnyi tsentr zainiatiosti Ukrainy. <https://www.dcz.gov.ua/analitics/68>
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Herchanivska, S. V., Petrenko, N. I., and Kachmar, O. V. “Sutnist i kharakterystyka osnovnykh poniat rynku pratsi v sotsialno-ekonomichnii systemi” [Essence and Characteristics of the Basic Concepts of the Labor Market in the Socio-Economic System]. *Ahrosvit*, no. 7-8 (2021): 53-59. DOI: 10.32702/2306-6792.2021.7-8.53
- [Legal Act of Ukraine] (2012). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
- Moskalenko, K. S., and Zaporozhets, Yu. V. “Stan rynku pratsi Ukrainy” [The State of the Labour Market of Ukraine]. *Molodyi vchenyi*, no. 5 (2018): 730-734. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/5/169.pdf>
- “Rezultaty doslidzhennia kompanii UGEN, predstavleni pid chas IN THE UGEN BRAND DAY” [The Results of the Research of the UGEN Company, Presented during IN THE UGEN BRAND DAY]. <http://www.ugen.agency>
- Semykina, M. B. *Rehuliuivannia konkurentospromozhnosti u sferi pratsi* [Management of the Content of Opportunities and Job Opportunities]. Kirovohrad: Mavik, 2004.
- Stoichyk, T. “Formuvannia suchasnoho rynku pratsi: analiz popytu i propozyzii robochoi syly” [Forming the Modern Labour Market: Analysis of Request and Proposal of the Working Force]. *Profesiina pedahohika*, no. 17 (2018): 101-105. DOI: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.17.101-105>